

WANDELEN OP LAND- EN TUINBOUWBEDRIJVEN: EEN TOEKOMSTIG PERSPECTIEF?

Piet Rijk

Het meer toegankelijk maken van het landelijk gebied, zodat meer mensen van rust en ruimte kunnen genieten, heeft bij verschillende instanties en overheden hoge prioriteit. Vragen die hierbij aan de orde komen zijn in hoeverre dit mogelijk is en hoe er in de land- en tuinbouwsector zelf over wordt gedacht om dit vrijwillig te gaan doen.

Enquête

Uit een representatieve enquête onder 700 land- en tuinbouwers (met een verwerkbaar respons van 74%) verspreid over alle grondgebonden sectoren blijkt de bereidheid om het land open te stellen voor publiek in beginsel niet hoog. Hierbij vindt men niet alleen de voorgestelde vergoeding te laag (17%). De aantasting van de privacy en mogelijke belemmeringen in de agrarische bedrijfsvoering worden als hoofdmotief aangeduid om niet mee te doen (beide 29%). Ook de vrees voor hondenoverlast (18%) en de vrees voor bedrijfsrisico's scoort hoog (17%). Verder is er angst voor zwerfvuil (14%) en vindt men het aan moeten brengen van voorzieningen te veel werk (13%). De animo om een wandelpad aan te leggen, verschilt van bedrijfstype tot bedrijfstype: akkerbouwers zullen relatief gezien vijf keer vaker meedoen met een regeling dan melkveehouders. De tuinbouwbedrijven en gemengde bedrijven zitten daar wat deelname betreft tussenin. Hoewel de hoogte van de voorgestelde vergoeding niet de belangrijkste reden was om niet mee te doen, blijkt dat bij een hogere financiële vergoeding de bereidheid tot deelname toeneemt: bij een jaarlijkse vergoeding van een zo'n halve euro per strekkende meter zou 4% van de bedrijven meedoen, bij ruim 1 euro 7%. Een deelname van 4% betekent dat er ruim 1.500 km wandelpad zouden bijkomen.

Vergoedingssysteem

Ook in de literatuur wordt het belang van vergoedingen bij het aanleggen en beheren van wandelpaden benadrukt. Zo lijkt een gewone vergoeding beter dan een vergoeding in de belastingsfeer. Bovendien moet er een relatie bestaan tussen de hoogte van de vergoeding en de gemaakte kosten, de bedrijfsschade en het aantal mensen dat van het wandelpad gebruikmaakt. Een bruikbaar en werkbaar vergoedingssysteem kan er als volgt uitzien:

- 1a. op bouwland een inkomensvergoeding van 13 tot 21 eurocent per m² per jaar (hoogte van de vergoedingen afhankelijk van de intensiteit van het grondgebruik);
- 1b. op grasland een inkomensvergoeding van 10,5 tot 12,5 eurocent per m² per jaar (hoogte van de vergoeding afhankelijk van de verkrijgbaarheid van voldoende ruwvoer in de directe nabijheid);
- 1c. op tuinland een inkomensvergoeding overeenstemmend met de betreffende tuinbouwteelt;
2. een vergoeding voor aanleg, beheer en onderhoud, aantasting privacy en mogelijke overlast van 1 à 1,5 maal de inkomensvergoeding;
3. afhankelijk van de recreatieve druk in een gebied (dichtbij een dorp, stad of recreatiegebied) een extra toeslag van maximaal 10 eurocent per m² per jaar.

Bij elkaar opgeteld levert het aanleggen en beheren van wandelpaden een adviesvergoeding op variërend van 2,10 tot 6,35 euro per strekkende meter pad voor een contractperiode van tien jaar. Daarnaast is een tegemoetkoming voor eventueel aan te leggen eenmalige voorzieningen, zoals informatiepaneeltje, bordjes, bruggetjes over sloten, hekjes om fietsers of brommers te weren, noodzakelijk. De tegemoetkoming moet alle gemaakte kosten kunnen dekken.

Contracten en regelingen

Bij afspraken over de aanleg van wandelpaden stellen boeren en tuinders de stabiliteit en continuïteit in de regelgeving en een langere contractduur sterk op prijs. Na afloop van het contract en bij wederzijds bevalen

is het in principe wenselijk om een optie aan te bieden voor nog eens tien jaar, met een op dat moment marktconforme vergoeding. Het contract dient verder een schadevergoedingsregeling voor bedrijfsrisico's en een regeling met betrekking tot de aansprakelijkheid voor derden op het wandelpad te bevatten. Schadevergoedings- en aansprakelijkheidsregeling zouden door de overheid gedragen kunnen worden. Ter vermindering van bureaucratisch papierwerk wordt voorgesteld om het aantal betaalmomenten zo laag mogelijk te houden, zo'n twee keer per 10 jaar. Er moet wel controle plaatsvinden of aan de openstellingseis voldaan is. Is dit niet het geval, dan volgt terugvordering van de betaalde vergoedingen.

Conclusie

Boeren en tuinders die mee willen werken aan wandelpaden op hun bedrijf willen vooral een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij. Ze willen op deze manier laten zien dat natuur en landbouw met elkaar verweven kunnen worden en willen mensen in staat stellen te genieten van rust en ruimte in het landelijk gebied. Op basis van de voorgestelde adviesvergoedingen van 2,10 tot 6,35 euro per tien jaar per strekkende meter wandelpad en op basis van de gehouden enquête zou er op vrijwillige basis ongeveer 1.500 km wandelpad in het gehele land bij kunnen komen. Bij een meer integrale aanpak, nauw overleg met alle betrokkenen in een gebied, betere regelingen ten aanzien van vergoedingen voor voorzieningen en een schadevergoedingsregeling met betrekking tot eventuele bedrijfsrisico's en aansprakelijkheid voor derden zouden er nog meer wandelpaden aangelegd kunnen worden.

Meer informatie:

Rapport 4.05.03 *Wandelpaden op land- en tuinbouwbedrijven: animo, mogelijkheden en vergoedingssysteem*